

Anu Lahtinen

"Kohta ei kellään ole enää kivaa"

se on:

Tutkijayhteisöjen resurssit kansainvälisessä vertailussa

Kansainvälisiä yhteyksiä ja kontakteja, virikkeitä ja innoitusta. Tutkijavaihto tarjoaa tätä ja monia muita eksoottisia ilonaiheita. On oikeasti vaikuttavaa, että viisivuotissuunnitelmista ja puiteohjelmista syntyy muutakin kuin suuria paperipinoja. Historian jatko-opiskelijoille tarjoaa mahdollisuuksia esimerkiksi **Building the Past: Marie Curie Fellowship** -projekti, jota koordinoidaan Venetsiasta. Hankkeessa on mukana kuusi yliopistoa, jotka tarjoavat muutamille historian ja kulttuurin tutkijoille hyödyllistä kokemusta ulkomaanvaihdosta.

Epäröiden voi jopa myöntää, että Brysselin edellyttämät raportitkin voivat jossain määrin kannustaa järjestelmällistä tutkimustyötä. Vielä kannustavampia tekijöitä tutkijavaihtoon osallistuvalla ovat esimerkiksi hyvä kirjasto, motivoitunut ohjaaja sekä toimiva työpiste samaa aihepiiriä tutkivien kollegojen kanssa...

Syksyllä 2002 alankomaalaiset opiskelijat ja muu yliopistoväki marssivat yhdessä kaduille vastustamaan

Rakentavat uusia korkeampia muureja?

Vaihtojärjestelmällä on käytännölliset käänköpuolensa. Sanokoot "liikkuvuusoppaat" yhdeksän hyvää ja kymmenen kaunista, mutta lyhyet oleskelut ulkomailla voivat sotkea liittöjäsenyys-, verotus-, sosiaaliturva- ja eläkekuvioita. On vaikea ennustaa, onko lopputulos parempi vai pahempi, jos tulee ääntäneeksi viranomaisille, että aikoo väliaikaisesti poistua maasta. Oleskelumaan viranomaiset saattavat vaatia asiapapereita tai leimoja, jollaisia Suomen virastoissa ei tunneta eikä myönnetä. Oleskelulupa- ynnä muut maksut ovat sentään pikkurahoja verrattuna niihin summiin, joilla Euroopan unionin ulkopuolelta tulevat joutuvat tukemaan lännen hallintokoneistoa. Ulkopuolelta tulevat tutkijat kärsivät erityisesti byrokratian noidankehistä, kuten siitä että viisumia ei saa, ennen kuin asunto on löytynyt, eikä asuntoa voi hakea ennen kuin viisumi on myönnetty.

Eivätkä kaikki pulmat ole poistumaan päin. Valtioiden rajat saattavat avautua, mutta paikalliset liikeyritykset – kuten pankit ja vakuutusyhtiöt – sulkevat ovensa entistä herkemmin, jollei asiakkaan tulotaso vakuuta. Tämä koskee myös EU-maiden kansalaisia. Niin kauan kuin maailma toimii käteiselläkin rahalla, on sentään toivoa, vaikka apurahansa setelitukkuna nostava vierailija huvittaaakin paikallisen yliopiston talousvastaavia.

Sama tuuli kaikkialla?

Tutkijavaihto on tieteellisesti antoisaa. Tutkimustyön yleisten reunaehtojen tarkastelu pistää kuitenkin hälytyskellot soimaan. Sama tuuli kaikkialla: virat ja varat ovat vähenemään päin, mutta tutkintoja tulisi tuottaa jatkuvan kasvun periaatteella, vaikka kauppakorkeastakin joku muistuttaa, että tulosvastuuajattelu luotiin bulkkitarvan tuotantoon.

Jos kokonaisuus ei sitoudu jäseniinsä, herää tietenkin ennen pitkää kysymys, kannattaako sitoutua toimimaan kokonaisuuden ehdoilla. Kaikki eivät näin tee, ja hyvä niin. Eräät eteläeurooppalaiset kollegat osoittivat pohjoisille suorittajille, että kaikkea ei pidä ottaa vakavasti: ulkoapäin asetetut, elämää suuremmat tavoitteet ovat vain paperia, elämä on toisaalla. Jospa Euroopan yhdentyminen pystyisi luomaan jonkinlaisen rennon, rakentavan yhdistelmän stereotyyppisistä eteläisestä ja pohjoisesta mentaliteetista.

Kansainvälinen vaihto muistuttaa tutkijaa siitä, että jotkut kehityskulut ovat vakavia – ja kansainvälisesti vakavia. Yleistilanne tuo mieleen tarinan veijari Nasreddinista, joka myi aaseja. Nasreddin huomasi, että eläimet menivät kaupaksi, vaikka hän vähensi niiden ruoka-annoksia. Havainnosta innostuneena hän vähensi

annoksia asteittain: "Jos selviät ilman tätä kauranjyvää, selviät ilman tuotakin." Jostain syystä eläimet kuitenkin kuolivat juuri, kun Nasreddin aikoi kokeilla ruokinnan täydellistä lopettamista.

Yliopistolla työskentelee onneksi ihmisiä, ei aaseja. Syksyllä alankomaalaiset opiskelijat ja yliopistoväki osoittivat yhdessä mieltään säästöhankeita vastaan: "Vähempi ei tuota enempää." Joustot poikivat lisää joustoja, kunnes kellään ei ole enää kivaa.

Marssin, laulun ja puheiden päätteeksi seinäkiipeilijät levittivät suurten mielenosoitusten tyyliin banderollin yliopistollisen kirjaston ulkoseinälle. Paikallisilla historianopiskelijoilla oli vahva rooli tapahtuman järjestäjinä.

Kirjoittaja Anu Lahtinen on havainnoinut kansainvälisen tutkijayhteisön ihmeitä lukuvuonna 2002–2003 eritoten Groningenin yliopistossa Marie Curie -apurahan turvin.

ENNEN JA NYT
Historian tietosanomat